

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku R.R.

z udziałem H.R.

o zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej H.R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku

z 26 kwietnia 2024 r., II Ca 693/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z tego, że sposób zniesienia współwłasności rzeczy zależy przede wszystkim od woli współwłaścicieli. Skoro uczestnik nie wyraził zgody na przyznanie mu określonego składnika majątku, to sąd nie może wbrew jego woli przyznać mu tego składnika. W takiej sytuacji należy bowiem stosować odpowiednio przepisy regulujące kolejno sposoby wyjścia ze współwłasności.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Ustawodawca określił sposoby wyjścia ze współwłasności, co było przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie, i kolejność, w jakiej mają zastosowanie w razie, gdy współwłaściciele nie rozwiążą problemu pomiędzy sobą i poza postępowaniem sądowym. Z art. 211 i 212 § 1 k.c. wynika, że ustawodawca preferuje podział fizyczny rzeczy wspólnej między współwłaścicieli. Tylko rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, jak o tym stanowi art. 212 § 2 k.c.

Rzecz, której współwłasność znosiły Sądy *meriti* była nieruchomością gruntową położoną przy ul. [...] w B., składająca się z działki rolnej z zabudowaniami [...] obręb D., o powierzchni 1,2976 ha, dla której Sąd Rejonowy w Białymstoku IX Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr [...]. W sprawie niesporne było, że ta nieruchomość mogła być podzielona fizycznie na dwie inne nieruchomości, możliwe do zadysponowania na rzecz każdego z dotychczasowych współwłaścicieli ze stosownym rozliczeniem finansowym. Skoro nieruchomość objęta księgą wieczystą nr [...] była zdalna do fizycznego podziału, to ten sposób wyjścia ze współwłasności miały obowiązek zastosować Sądy *meriti* i ten sposób zastosowały (art. 211 i 212 § 1 k.c.). Uczestnicy nie wnioskowali o to, by przedmiot współwłasności został w całości przyznany któremuś z nich, co w warunkach możliwego podziału fizycznego musiałyby znaleźć akceptację ich obu, nie wnioskowali też o sprzedaż przedmiotu współwłasności w trybie postępowania uregulowanego w kodeksie postępowania cywilnego. Spór pomiędzy nimi dotyczył jedynie tego, któremu z nich ma przypaść wydzielona z przedmiotu współwłasności działka [...], a któremu działka [...] obrębie D.

Dla zastosowania fizycznego podziału rzeczy wspólnej, jako formy wyjścia ze współwłasności wystarczy, że rzecz jest zdalna do takiego podziału, a współwłaściciele nie żądają przyznania jej w całości jednemu z nich ze splątami albo sprzedaży przy zastosowaniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Samo to, że spierają się o to, która z wydzielonych części ma przypaść każdemu z nich nie jest przeszkodą do zniesienia współwłasności przez podział fizyczny. Współwłaściciel, który wolałby otrzymać inną część wydzieloną z przedmiotu współwłasności niż ta, którą po rozważeniu okoliczności sprawy przyznał mu sąd, może przydzielonej mu rzeczy nie zatrzymywać, lecz sprzedać, zachowując w majątku środki uzyskane ze sprzedaży.

Inna interpretacja art. 211 i art. 212 § 1 i 2 k.c. musiałaby oznaczać, że warunkiem wyjścia ze współwłasności przez podział fizyczny rzeczy jest nie tylko jej zdalność do fizycznego podziału, lecz i uzyskanie akceptacji współwłaścicieli na przyznanie im poszczególnych wydzielonych części, z koniecznością zarządzenia sprzedaży rzeczy (w całości) przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w razie braku zgody choćby jednego ze

współwłaścicieli na przyznanie mu na własność tej a nie innej części wydzielonej z rzeczy. Sprzedaż rzeczy wspólnej przy zastosowaniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym jest procesem długotrwałym i generującym koszty konieczne do pokrycia w pierwszej kolejności z sumy uzyskanej ze sprzedaży, przed zadysponowaniem uzyskaną kwotą na rzecz współwłaścicieli. Zastosowanie tej formy wyjścia ze współwłasności jest pewną ostatecznością, a sięgnięcie do niej musi znajdować uzasadnienie w okolicznościach sprawy. W niniejszej sprawie brak było ku temu podstaw.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

(R.N.)

[a.ł]